

Undressing Architecture and the comfort of wearing it.

1.

**Undressing Architecture:
Fashion, Gender and Modernity
By Mary McLeod**

2.

**The Vibrant Diversity of Modernism
By Julius Shulman**

Onderzoeksmethodologie

dr. Ir Gijs Wallis De Vries

Vakcode: 7X811

TU/e

Alexander Suma

St.nr: 0552518

25 november 2005

Undressing Architecture, Fashion, Gender and Modernity

By Mary McLeod

De relatie tussen mode en architectuur is het hoofdpunt van dit essay. Dit onderwerp wordt hoofdzakelijk toegesneden op het Modernisme, maar geldt eigenlijk voor elke architectuurstroming. De idealen van het Modernisme waren in het beginstadium gebaseerd op de uitgangspunten van de toenmalige mannenmode, namelijk functionaliteit, tijdloosheid en internationalisme (The British Men Suites); het zogenaamde Purisme. De toenmalige vrouwenmode stond hier lijnrecht tegenover en werd bekritiseerd als onfunctioneel, speels en verspillend (bloemetjesjurken); de antithesis van de goddelijke ratio en simpliciteit. Later nam de vrouwenmode een enorme versnelling dat geïnspireerd werd door het Modernisme. De modernisten ontdekten dat de vrouwenmode betere kenmerken had gekregen dan hun eigen, *voormalige* Purisme.

McLeod behandelt het idee; of de mode de architectuur heeft beïnvloed of vice versa. Zij geeft een geschiedenisverloop vanaf het begin van het Modernisme tot aan de jaren '30. In deze periode beschrijft de relatie tussen architectuur en mode weer als relatie van kibbelende partners. Aan de beginperiode van het Modernisme beschuldigen architecten als Le Corbusier en Adolf Loos de vrouwenmode van primitiviteit en gebrek aan niveau. Door hun afkeer van decoratie en ornament en de destijds heersende vrouwenmode. De mannenmode is in deze tijd een groot voorbeeld voor de Modernistische stroming. Later is deze houding ten opzicht van beiden totaal omgedraaid en is de vrouwenmode het voorbeeld voor het Modernisme en de mannenmode conservatief en te stijf. Duidelijk wordt dat de vrouwenmode van de jaren '30 de architectuur heeft beïnvloed qua comfort en menselijkheid en duidelijk is de architectuur de mode van de jaren '30 heeft beïnvloed qua functionaliteit.

Het idee is natuurlijk niet echt nieuw. Le Corbusier en Adolf Loos schreven zelf al over hun denkbeelden over mode van man en vrouw en bekenden later dat zij de vrouwenmode als voorbeeld moesten nemen, omdat zij zelf de plank mis hadden geslagen. Deze invloed werd ongeveer vanaf deze tijd (1900) bestudeerd. Na deze periode is de mode niet echt meer het onderwerp van architectuur geweest, tot ongeveer het laatste decennium. Mode wordt weer veel bestudeerd en geanalyseerd in haar relatie met architectuur. De nieuwe mogelijkheden van bekleden door nieuwe materialen en technologie stellen de architectuur weer in een directere relatie met de mode. In deze tijd ligt het zwaartepunt echter niet meer op het verschil in sekse, omdat dit in de maatschappij ook vrijwel verdwenen is. Vrouwen en mannen volgen nu dezelfde mode stromingen.

Musculaire, mannelijke architectuur dat zich uit in pure functionaliteit, tijdloosheid en internationalisme faalt als zijnde een te ideologische architectuurstroming? De architecten van het Purisme hadden een te ideologische visie over de architectuur. Zij wilden de mens is een wiskundige grafiek passen. Dat past nou eenmaal niet. De visie over zakelijkheid en minimalisme kan misschien werken in kantoorgebouwen en openbare ruimten, maar niet in de woonkamer. Zij draafden zo door in hun ideologie dat zij de vrouwen barbaarse schepselen noemde en lieten haar uiteindelijk toch haar primitieve interesse uitten, omdat zij niet beter wist. De man daarentegen wist het wel goed en was daardoor veel hoger van niveau. De eenzijdige en veroordelende houding van Le Corbusier en Adolf Loos waren niet op hun plaats.

Zij schrijft over het Modernisme van 1910 tot 1930. Zij bekijkt dus vooral de opkomst en groei van het Modernisme en de invloeden waar het Modernisme aan onderhevig was. Haar positie stelt ze vanuit de mode.

De hypothese over te ver gedraafde ideologieën is gericht op advies naar architecten. Het comfort en het menselijke, zoals behoefte aan kleur, moet ondanks geweldige ideologieën gebruikt worden in het ontwerp. Er moet beter gezocht worden naar de combinatie van toepassing en ideologie. Daarnaast stelt zij uiteindelijk dat uiterlijke verschijning vaak gebonden is aan bijdetijdsheid en geslacht. Dit is puur een kennisgeving voor architecten om hun ontwerpen in deze tijd eens op zulke wijze te benaderen. Het is een interessante benadering, wanneer zulk een benadering nodig is. De les die Le Corbusier heeft geleerd van de vrouwenmode is voor iedereen een les. Het getuigt van oprechte vakbeoefening, dat Le Corbusier zijn eigen visie kon aanpassen door de les die hij geleerd had. Een voorbeeld voor iedereen.

Het thema wordt vooral omvat door vrouwenmode. Zij benadert de architectuur vanuit de vrouwenmode en haar eigen visie van die tijd. Door literatuurstudie heeft zij een beeld kunnen vormen van de zaken die zich afspeelden en welke personen hierbij betrokken waren. Zij spreekt over enkele nieuwe modeontwerpers die de oude verdrongen en een nieuwe stroming teweeg brachten in de vrouwenmode. Deze nieuwe stroming brak met de oude traditie en was geïnspireerd door de nieuwe maatschappelijke omstandigheden; met name behoefte aan functionaliteit. Enkele onderzochte cases zijn mode ontwerpen van Madeleine Voinnet, Jeanne Lavin, en Cocco Chanel. Deze ontwerpers waren de nieuwe ontwerpers die de vrouwenmode overnamen. Men zou bijna kunnen zeggen dat deze vrouwen de totale modewereld overnamen, aangezien de mannen tot inkeer kwamen dat hun mode ook wel aan verandering toe was.

The Vibrant Diversity of Modernism

Julius Shulman

Dit artikel van Julius Shulman gaat over de fouten van het Modernisme. De zogenaamde agenda van het Modernisme bestond uit een zoektocht naar sociale, technologische en esthetische innovatie, gericht op een relatie tussen utiliteit en poëzie. Het falen of ontsporen in dit streven viel hem op tijdens zijn carrière als fotograaf. Hij ontdekte de oorzaak en gevolgen van de fouten en heeft het dit in de gaten gehouden tijdens zijn carrière. Zo ontmoette hij editors van magazines die hem opdrachten gaven en zij gaven achteraf hun mening over de ruimten/ gebouwen en interieurs die gefotografeerd waren. Ook ontmoette hij publiek die hun mening gaf, maar meer vanuit de invalshoek van een gebruiker. De reacties op zijn foto's door de editors, maar ook van het publiek waren sprekend voor het effect, dat resulteerde in de fout, van het Modernisme. Shulman, met een carrière van 66 jaar, heeft zo vanuit zijn vele ervaringen een eigen visie opgebouwd over het Modernistische beweging van 1936 tot 2002.

Shulman concludeert nu dat het Modernisme vaak gefaald heeft door het ontbreken aan acceptatie van het publiek en de beleving in media. Hij concludeert ook dat de Modernistische stroming en zijn gebouwen, volgens in etalage geëxposeerde foto's, goed werd ontvangen door het publiek. Wanneer hij meningen ging peilen op bezoekersdagen van gebouwen, ontdekte hij dat het publiek veel kritiek had op het comfort van de bouwwerken. Zij bekritiseerden de architectuur met een gebrek aan comfort en lounge plekken om languit rust te komen en een gebrek aan privacy door de grote galspuien. Het echte falen werd vooral veroorzaakt door de onmenselijke ideologie van de ontwerpers. Dit uitte zich in de interieurs en ruimten die werden gefotografeerd en geëxposeerd. De interieurs van de bewoners werden gewijzigd of vervangen volgens de modernistische ideologie van de vormgever, bijvoorbeeld Richard Neutra. De geconstrueerde interieurs op de uiteindelijke foto's werden volgens de opdrachtgevende editors zo koud en onaantrekkelijk, dat zij zulke onherbergzame interieurs nooit wilden publiceren. Het idee van het artikel berust zodoende op de mening van het publiek en de houding van de ontwerper. De ontwerper vond zichzelf op hoger niveau staan dan de gebruiker en luisterde niet naar de reactie van de beleving van ruimten van de gebruiker. Deze beleving werd breed uitgemeten via de fotografie van Shulman in magazines en etalage exposities.

Het falen van het Modernisme is niet een nieuw besproken punt. Het was blinkbaar ook al bekend tijdens de carrière van Shulman, maar het kwam niet aan bij de vormgevers, omdat deze niet wilden luisteren. De benadering vanuit de fotografie en de lange carrière van Shulman is een zeer interessante bron. Hij heeft als observator vele projecten mogen bezoeken en door zijn lens mogen onderzoeken. Daarbij zag hij de ontwerper zijn houdingen en visies, maar zag hij ook de reactie en het oordeel van de aanschouwer, zoals publiek en editors. Bijvoorbeeld de reacties van het publiek die hij omschrijft op de 'Case Study Houses' in het programma Arts en Architecture, geven meer dan duidelijk weer dat het publiek het niet eens was met fundamentalistische architecten. Zijn eigen mening is met name gevormd over het interieur en de leefbaarheid.

Shulman vraagt zich af of de houding van de ontwerper te egocentrisch was. De ontwerper slot zich als het ware op in een ivoren toren. Het publiek dat toch openlijk haar mening gaf in de media en tijdens open-huis-bezoekers-dagen, werd niet gehoord of van onkunde beschuldigd. De hypothese die hij in zijn artikel behandelt stelt de vraag; *of een ontwerper een goed ontwerp kan maken zonder rekening te houden met de leefbaarheid en de mening van het publiek?*

De positie van Shulman in de Moderne traditie omschrijf ik als observator. Hij stond eigenlijk als buitenstaander midden in de wereld van het Modernisme. Hij was zelf geen ontwerper, maar heeft wel een houding aan kunnen leren dat op hoog niveau kan worden geschat. Zijn positie als fotograaf bood hem deze mogelijkheid. Shulman werd uiteindelijk een onafhankelijke ervaringsdeskundige die publiekelijk onderzoek deed.

Zijn hypothese is een advies voor architecten om hun les te nemen uit de fouten van het Modernisme. Deze les houdt in dat architecten een luisterend oor moeten hebben voor de reacties en meningen van het publiek en de behoeften van gebruikers moeten kunnen accepteren en toepassen. Daarnaast zouden zij zelf moeten kunnen schatten of een ruimte met interieur leefbaar is en wanneer deze gepubliceerd wordt, wat de reactie op deze foto's zou zijn. Gezien een verleden van economische malaise en daardoor een referentie van het publiek naar armzalige tijden en schraalheid, zouden ontwerpers moeten weten dat dit niet in de smaak zal vallen. Dit kan één keer gebeuren, maar niet een hele periode. De architecten waren te koppig en te veel bezig met hun goddelijk ideaal.

Het thema is gericht op het verschil tussen geleefde interieurs en geconstrueerde interieurs. Hij vergelijkt twee scenario's in zijn repertoire aan fotografie. Hij maakte foto's voor en na de verhuizing in opdracht van de visie van de ontwerper. Zo kan hij het verschil laten zien tussen de geleefde interieurs en de geconstrueerde interieurs. De cases die hij behandeld zijn het project Arts and Architecture 'Case Study House' in het programma van John Entenza en zijn eigen woning waar hij samen met de architect het ontwerp tot stand heeft gebracht.

De verschillen in de het 'Case Study House' projecten zijn opmerkelijk. De geleefde interieurs zijn warmte, comfortabele inrichtingen waar duidelijk naar voren komt dat er mensen leven. Er wordt gelegen en gehangen, gedacht en gerust en er wordt daar iets neergelegd waar het zo uitkomt en handig is. De geconstrueerde interieurs daarentegen hebben een beleving van een museum. Het voelt aan alsof op de fauteuil niet gezeten mag worden en indien wel, dan met rechte rug. De vergelijkingen zijn kortom zeer overtuigend.